

INGEZONDEN.

CONCLUSIES UIT CIJFERS.

De ondervinding, door de lezers van ons *Tijdschrift* in de laatste maanden gedaan, dat het moeielijk is, op grond van cijfers, tot juiste conclusies op medisch gebied te geraken, is voor prof. KOUWER en dr. MEURER geen beletsel geweest een poging te doen om ons met behulp van cijfers te overtuigen, dat prof. VAN DER HOEVEN verkeerd handelde, toen hij zijn bekenden raad gaf over het kunstmatig breken der eivliezen.

Het is ook in dit geval gemakkelijk aan te toonen, dat, *wat de cijfers betreft*, aan beider betoog niet veel waarde mag worden gehecht.

Prof. KOUWER komt, mede op grond van zijn statistiek, die hem o.m. leert, dat het ontsluitingstijdperk in het algemeen langer duurt als de vliezen beneden 5 cM. ontsluiting *breken*, tot de conclusie dat men de vliezen niet zoo spoedig mogelijk, *kunstmatig* mag *breken*.

Deze conclusie is onjuist, omdat het spontaan breken der vliezen iets anders is dan het kunstmatig openen van de vruchtblaas.

Weliswaar loopt in beide gevallen het vruchtwater af en kan de blaas niet langer als wig werken, maar het spontaan breken der vliezen, vóór of bij geringe ontsluiting, is dikwijls het gevolg van een oorzaak die, *onafhankelijk* van het breken der vruchtblaas, het ontsluitingstijdperk verlengt 1).

Uit beide statistieken blijkt dat de duur van het ontsluitingstijdperk gemiddeld langer is, als de vliezen, beneden 5 cM. ontsluiting, breken, en dit mag natuurlijk tegen de bewering van prof. VAN DER HOEVEN worden aangevoerd, maar de conclusie, dat de duur van het ontsluitingstijdperk *in het algemeen* langer is, omdat de vruchtblaas vroegtijdig breekt, zou alweer onjuist zijn.

Dit kan met de cijfers van dr. MEURER zonder veel moeite worden aangetoond. Als in de gevallen van spontaan breken der vliezen, vóór 5 cM. ontsluiting, andere oorzaken het ontsluitingstijdperk verlengen, zal dit ook en vooral merkbaar zijn in de gevallen waar dit tijdperk buitengewoon lang duurt.

Nu blijkt *in de eerste plaats* uit de cijfers van dr. MEURER, dat het aantal gevallen van buitengewoon langen duur van het ontsluitingstijdperk naar verhouding grooter is als de vliezen vroegtijdig breken, en in de tweede plaats, dat dit betrekkelijk klein aantal buitengewone gevallen, het eindresultaat van het statistisch onderzoek geheel bepaalt.

Het aantal buitengewone gevallen met een duur van het ontsluitingstijdperk van meer dan 60 uren voor primiparae en meer dan 40 uren voor multiparae, bedraagt volgens de statistiek van dr. MEURER, 1,4 pCt. van het geheele aantal in categorie A (breken der vliezen boven 5 cM. ontsluiting) en 5,7 pCt. in categorie B (vroegtijdig breken der vliezen).

De invloed dezer gevallen op het eindresultaat van het onderzoek blijkt uit het volgende;

De duur van het ontsluitingstijdperk is bij normale bekkens volgens de lijst van dr. MEURER:

1) Dr. MEURER noemt zulk een oorzaak, waar hij wijst op de grootere frequentie van stuitliggingen in zijn categorie B.

Categorie A (laat breken der vliezen)

bij 780 primiparae gemiddeld ..... $16\frac{2}{5}$ uur
„ 560 multiparae „ ..... $9\frac{3}{5}$ „

Categorie B (vroegtijdig breken)

bij 232 primiparae gemiddeld ..... 19 uur
„ 183 multiparae „ ..... 12 „

Onder de 780 primiparae in categorie A komen 13 gevallen voor met een duur van het ontsluitingstijdperk langer dan 60 uren. Deze 13 gevallen geven te zamen een vermeerdering van het aantal uren á 1247, zoodat zij het gemiddelde van al de 780 gevallen met 1,6 uur verhoogden.

Onder de 560 multiparae in categorie A komen 7 gevallen voor met een duur van het ontsluitingstijdperk langer dan 40 uur. Het gemiddelde eindcijfers van 560 gevallen wordt hierdoor 0.7 uur plm. hooger.

De lange duur van het ontsluitingstijdperk in deze 20 gevallen kan niet afhankelijk zijn van het breken der vliezen beneden 5 cM. ontsluiting, omdat in categorie A al de gevallen vereenigd zijn waar de vruchtblaas later brak.

Hier komen dus andere oorzaken in het spel en deze oorzaken werken ook op den duur van het ontsluitingstijdperk der gevallen in categorie B en bovendien mag men hier a priori een grooter effect verwachten.

Onder de 232 primiparae in categorie B komen 15 gevallen voor met een ontsluitingstijdperk langer dan 60 uren en onder de 180 multiparae 9, boven 40 uren.

De 15 eerste gevallen verhoogden de som der uren van het ontsluitingstijdperk met 1305, waardoor het gemiddelde van al de 232 gevallen 5,6 uur hooger wordt. De 9 gevallen der multiparae verhoogden den gemiddelden duur der 180 gevallen met 3,6 uur.

Als wij nu in beide categoriën den invloed der door mij buitengewoon genoemde gevallen verwaarloozen, dan veranderen de cijfers van MEURER als volgt:

Catagorie A

bij 780 primiparae $16\frac{2}{5}$ uur.....wordt dan 15 uur plm.
„ 560 multiparae $9\frac{3}{5}$ „ ..... „ „ 9 „ „

Catagorie B

bij 232 primiparae 19 uur.....wordt dan $13\frac{2}{5}$ uur plm.
„ 183 multiparae 12 „ ..... „ „ $8\frac{2}{5}$ „ „

zoodat voor allen die meenen dat een duur van het ontsluitingstijdperk langer dan 60 uren bij een primipara en langer dan 40 uren bij een multipara, aan andere oorzaken dan aan vroeg of laat breken der vliezen moet worden toegeschreven, de cijfers van MEURER het omgekeerde aantoonen van wat hij beweert.

Doch ook deze conclusie zou voorbarig zijn, omdat na de door mij aangebrachte correctie uit deze cijfers slechts blijkt, dat voor normale bekkens het ontsluitingstijdperk bij primiparae gemiddeld iets korter duurt, als de vruchtblaas vroegtijdig breekt. Hieruit zou dan verder volgen, dat het ingedaalde onbeweeglijke hoofd bij primiparae beter de ontsluiting bevordert dan de met vocht gevulde blaas, wat in het geheel niet onwaarschijnlijk is.

Ik herhaal echter dat deze cijfers ons omtrent den invloed over het *kunstmatig* breken der vliezen op den duur van het ontsluitingstijdperk, *niets* leeren. Wil men dezen invloed leeren kennen, dan moet men, in een groot aantal gevallen, de vliezen zoo vroeg mogelijk kunstmatig breken en dan nagaan of de duur van het ontsluitingstijdperk gemiddeld een andere is dan die in een even groot aantal gevallen, waar het breken van de vruchtblaas aan de natuur wordt overgelaten.

Ik zal mij wel wachten tot het nemen van dit experiment aan te sporen, maar zoolang het niet heeft plaats gehad, bestrijde noch steune men het nieuwe leerstuk van prof. VAN DER HOEVEN met cijfers over den duur van het ontsluitingstijdperk.

Van hoeveel belang het is een heel groot aantal gevallen te nemen, ziet men in categorie A van dr. MEURER, waar het gemiddelde van 780 gevallen door *twee* (n°. 415 en 460) met niet minder dan een vol half uur wordt verlengd.

Prof. KOUWER en de heer WALAARD SACRÉ hebben 506 gevallen ter beoordeeling waaronder slechts 84 gevallen waar de vliezen vroegtijdig braken.

Onder deze 84 gevallen behooren 40 abnormale waarbij de vliezen voor de ontsluiting, bij het begin van den partus zijn gebroken.

Dit aantal 84 is te klein om bruikbare gegevens te leveren.

De gemiddelde duur van het ontsluitingstijdperk is in deze 84 gevallen, van primiparae 1½ en voor multiparae 2½ uur langer dan bij de overige.

Om aanmerkingen te voorkomen op de door mij willekeurig aangenomen grenzen tusschen den gewonen en den buitengewonen duur van het ontsluitingstijdperk (voor primiparae 60 en voor multiparae 40 uren, volgen hier de cijfers van den duur van dit tijdperk van al de gevallen waar ik andere oorzaken voor den langen duur aannam.

Zij zijn voor categorie A

boven 60. 74, 95, 78, 78, 84, 226, 168, 72, 63, 99, 62, 61, 77 uren;

boven 40. 51, 66, 40, 84, 74, 44, 45 uren.

Voor categorie B

boven 60. 80, 90, 67, 72, 72, 72, 72, 173, 111, 63, 108, 76, 65, 96, 88 uren;

boven 40. 52, 78, 116, 72, 45, 40, 63, 93, 96 uren.

In categorie A is een geval met 71 uren aan mijn aandacht ontsnapt. Het eindcijfer ondergaat echter hierdoor geen merkbare verandering.

Laren (N.-H.), 22 November 1906.

A. GORTER.

VOOR HET LAATST: „GEEN SCHOOLARTSEN! WAT DAN WEL?”

En tóch heeft prof. BURGER het mis, als hij mijn „hygiënische raadgevingen” beschouwt als het „aequivalent” van den schoolarts. Het werk van den schoolarts wil ik immers laten verrichten door den onderwijzer, voor wien het „niet te moeielijk is om op te merken, dat er iets aan hapert bij den een of ander” (blz. 48 l. c.). Eerst lichtte ik zulks toe, en voegde er toen bij:

„Het is toch niet te vèèl gevergd van een onderwijzer, dat hij even naar de kast zal loopen om er een boekje uit te halen en daarin met behulp van een vouwtje en een duidelijke potloodstreep aan te geven, wat hij voor de ouders van het betrokken kind van belang acht” (bijv.: „*uitvloeiing uit het*